

Степаненко Ірина Євгенівна

Національний університет «Одеська юридична академія»

аспірант третього року навчання без відриву від виробництва

кафедри господарського права та процесу

ІНОЗЕМНИЙ ЕЛЕМЕНТ В ВПРОВАДЖЕННІ СПРАВ ПРО БАНКРУТСТВО

Започаткування законодавчих новел у сфері неплатоспроможності зумовлене світовими глобалізаційними процесами в економіці, інтеграційними процесами, в яких Україна бере участь та необхідністю адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу. Саме тому, редакцією Закону України «Про відновлення платоспроможності боржник або визнання його банкрутом» від № 4212-VI від 22.12.2011 року (далі за текстом – Закон про банкрутство) передбачено реалізацію розділу IX «Процедури банкрутства пов'язані з іноземною процедурою банкрутств», який більш широко застосовує засади взаємодії та принципи, межі та умови співробітництва між державами.

Відомо, що банкрутство є природним явищем в системі світової торгівлі [1, 12], тому співвідношення міжнародного та національного права потребує чіткішої регламентації, оскільки розширення економічних взаємовідносин між країнами зумовлює закріплення такого нового поняття в науковій та практичній літературі як транскордонне банкрутство. Вивчаючи вказане поняття з точки національного законодавства основною складовою якого є наявність іноземного елемента.

Закон України «Про міжнародне приватне право» визначає, що іноземний елемент - ознака, яка характеризує приватноправові відносини, що регулюються цим Законом, та виявляється в одній або кількох з таких форм:

- хоча б один учасник правовідносин є громадянином України, який проживає за межами України, іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою;

- об'єкт правовідносин знаходиться на території іноземної держави;

- юридичний факт, який створює, змінює або припиняє правовідносини, мав чи має місце на території іноземної держави [5].

Аналізуючи положення Закону про банкрутство за ознакою належності майна, яке характеризується як іноземний елемент, можливо виділити два аспекти дослідження:

1. майно підприємства боржника нерезидента на території України;

2. майно підприємства боржника резидента на території іншої держави.

Вказані аспекти характеризуються різним алгоритмом вираження прав та обов'язків, способами захисту та процесу реалізації майна боржника. Міжнародними актами передбачено загальні принципи взаємодії між державами, які викладені в положеннях Конвенції Організації Об'єднаних Націй про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.1958 [2], Регламенту Ради (ЄС) «Про провадження у справах про неплатоспроможність» від 29 травня 2000 року № 1346/2000 [7], Типовим законом Комісії Організації Об'єднаних Націй з права міжнародної торгівлі про транскордонну неспроможність [10] ін. Однак кожна країна має свою специфікацію реалізації приписів законодавства про банкрутство.

Як приклад, реалізації приписів розділу IX Закону про банкрутство можливо навести ухвалу господарського суду від 14 вересня 2017 року по справі № 923/303/16, якою відмовлено в задоволенні скарги на дії державного виконавця з реалізації майна товариства з підстав не визнання в встановленому порядку іноземної процедури банкрутства [9].

Аналогічна позиція суду просліджується в ухвалі Печерського районного суду міста Києва від 03 квітня 2017 року по справі № 757/55174/16-ц, якою

відмовлено в закритті провадженню по справі з тієї підстави, що іноземна процедура банкрутства не визнана на території України у порядку, передбаченому розділом IX Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»[8].

О. М. Бірюков зазначає, що недостатня ефективність регулювання діяльності гравців світового ринку звичайними інструментами, які містяться в арсеналі міжнародного приватного права, підштовхує до пошуку нових нетрадиційних як для права банкрутства методів розв'язання іноді складних проблем, пов'язаних з регулюванням відносин неспроможності з іноземним елементом [3, 58-59].

Координатором у вирішенні вказаної проблеми виступають профільні державні органи. В Україні - дипломатичні представництва за кордоном, що покликані підтримувати офіційні міждержавні відносини, здійснювати представництво України, захищати інтереси України, права та інтереси її громадян і юридичних осіб [4]. Надання правової допомоги та ознайомлення із законодавством країни з якою пов'язана справа про банкрутство та виконання дипломатичних функцій направлено на захист майнових прав як боржника, так і кредиторів.

Поряд з цим, наявність іноземного елементу в процедурі банкрутства призводить до понесення необумовлених витрат, пов'язаних із належним провадженням, зокрема на відрядження, іноземну правову допомогу, здійснення заходів направлених на захист майна та ін.

Нормотворча ініціатива щодо написання нової редакції законодавства у сфері неспроможності - Кодексу України з процедур банкрутства - обумовлена різними чинниками, одним з яких, виділяють високу вартість процедур банкрутства в Україні – 40,5% від вартості майна боржника (Східна Європа та Центральна Азія – 13,1%; розвинуті країни – 9,1%). Краща країна – 1.00 (Норвегія) [6].

Безумовно на шляху до євроінтеграції України вивчення питання неспроможності з іноземним елементом потребує дослідження, апробації та вдосконалення, адже процедури банкрутства стали відігравати дедалі вагомішу роль у сфері міжнародної торгівлі, та важелем вирішення питань неспроможності.

Список використаної літератури:

1. Джунь В. В. Напрями вдосконалення інституту неспроможності (банкрутства) в законодавстві України /В.В. Джунь// Право України. – 1995. – № 9-10.
2. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10.06.1958 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/ru/995_070
3. О.М. Бірюков. Транскордонні банкрутства в системі міжнародних економічних відносин: транснаціональні корпорації і банкрутство // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – Вип. 1. – С. 57-62.
4. Про затвердження Положення про дипломатичне представництво України за кордоном. Розпорядження Президента України // Збірник розпоряджень Президента від 31.12.1992 — 1992 р., № 4
5. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV // Урядовий кур'єр від 31.08.2005 — № 163
6. Проект Кодексу України з процедур банкрутства. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Пояснювальна записка 26.02.2018 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63518
7. Регламент Ради (ЄС) «Про провадження у справах про неплатоспроможність» від 29 травня 2000 року № 1346/2000 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: old.minjust.gov.ua/file/32678.docx

8. Ухвала Печерського районного суду міста Києва від 03 квітня 2017 року по справі № 757/55174/16-ц// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65721310>
9. Ухвала господарського суду Херсонської області від 14 вересня 2017 року по справі № 923/303/16 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68964612>
10. UNCITRAL Model Law on Cross-Border Insolvency. – UN Publication, 1999. – 109 pp.